

פרשת ויקהל: חינוך מתוך הזדהות ופרדוקס

1. חיבור מעמיק כתנאי לחיבור פנימי

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העֹשֶׂה בו מלאכה יומת:

ויקהל משה - למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר והוא לשון הפעיל שאינו אוסף אנשים בידיים אלא הן נאספים ע"פ דבורו ... (שמות לה, א-ב ורש"י שם)

2. קירוב רחוקים או קרוב לבבות

מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ בין ישראל בין עכו"ם בין איש בין אשה בין עבד ובין שפחה הכל לפי המעשה שהוא עושה כך רוח הקודש שורה עליו (תנא דבי אליהו רבא, פרק ט')

3. חינוך גמיש וחינוך כופה

אל הנער הזה התפללתי אמר רבי אלעזר שמואל מורה הלכה לפני רבו היה שנאמר וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי אלא אמר להו עלי קראו כהן ליתי ולשחוט חזנהו שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט אמר להו למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט שחיטה בזר כשרה אייתהו לקמיה דעלי אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב מקבלה ואילך מצות כהונה מכאן לשחיטה שכשרה בזר אמר ליה מימר שפיר קא אמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אתיא חנה וקא צוחה קמיה אני האשה הנצבת עמכה בזה וגו' אמר לה שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי (ברכות לא, ב)

4. Developmental Interactional Relationship

פעם אחת בן מלך נפל לשיגעון שהוא עוף ונקרא אינדיק, דהיינו תרנגול הודו, וצריך לישוב ערום תחת השולחן ולגרור חתיכות לחם ועצמות כמו אינדיק. וכל הרופאים נואשו מלעזור לו ולרפאו מזה, והמלך היה בצער גדול, עד שבא חכם אחד ואמר: אני מקבל על עצמי לרפאו. והפשיט גם כן את עצמו ערום, וישב תחת השולחן עם בן המלך הנ"ל, וגם כן גרר פרורים ועצמות. ושאלו בן המלך: מי אתה, ומה אתה עושה פה? והשיב לו: ומה אתה עושה פה? אמר לו: אני אינדיק. אמר לו: אני גם כן אינדיק. וישבו שניהם יחד כך איזה זמן, עד שנעשו רגילים זה לזה.

אז רמז החכם והשליכו להם כתונת, ואמר החכם-האינדיק לבן המלך: אתה חושב שאינדיק אינו יכול לילך עם כתונת: יכולים להיות לבושים כתונת ואף על פי כן להיות אינדיק. ולבשו שניהם הכתונת. ואחר זמן מה רמז והשליכו להם מכנסיים, ואמר לו גם כן כנ"ל: אתה חושב שעם מכנסיים לא יכולים להיות אינדיק? ולבשו המכנסיים וכן עם שאר הבגדים. ואחרי כן, רמז והשליכו להם מאכלי-אדם מהשולחן, ואמר לו: אתה חושב שאם אוכלים מאכלים טובים כבר חדלים מלהיות אינדיק? אפשר לאכול וגם להיות אינדיק. ואכלו. ואחר כן אמר לו: אתה חושב שאינדיק מוכרח להיות דווקא תחת השולחן? יכולים להיות אינדיק ולהיות אצל השולחן. וכן התנהג עמו עד שריפא אותו לגמרי, והנמשל מובן למבינים... (מתוך סיפורי מעשיות, רבי נחמן מברסלב)

5. התבודדות מתוך הזדהות ואחדות ההפכים הפנימיים

כל מה שהאדם הוא יותר גדול, צריך הוא לחפש את עצמו, יותר מסתרתת היא מהכרתו נשמתו העמוקה, עד שהוא צריך להרבות בהתבודדות, בהתעלות הרעיון, בהתעמקות המחשבה, בהשתחררות הדעה. עד שסוף כל סוף תתגלה אליו נשמתו, על ידי הזרחת קצת מזיוי אוריה. (אורות הקודש ג, הראי"ה קוק, עמ' רע')